

קידושין מג

זמן חרותנו

משה שווערד

בענין: אין שליח לדבר עבירה

1. ספר דבר יעקב

זו שאני התם דאין שליח לדבר עבירה דאמרינן דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים – נחלקו הראשונים האם הטעם הזה נשאר למסקנה. הרי"ף והרא"ש הביאו למסקנה שאין שליח לדבר עבירה משום דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים. וכן מוכח מתוס' [כאן וב"ק עט. וב"מ י:] שכתבו שאם שליח שוגג יש שליח לדבר עבירה כיון שלא שייך לומר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים. גם רש"י [להלן מג. ד"ה ולמ"ד וב"ק נא.] הביא למסקנה את הסברא של דברי הרב.

ואבל התוס' שאנן [ב"מ י:] כתב שלפי המסקנה שילפינן שאין שליח לדבר עבירה ניטחטי חוץ, או מב' כתובים הבאים כאחד שאין מלמדים, אין שליח

גם כשלא שייך הטעם משום דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים.

גם הריטב"א כאן כתב שהמקור שאין שליח לדבר עבירה הוי מקראי, והסברא הנ"ל הוי להטעים הקרא, וגם בשוגג שאין הסברא מ"מ גיה"כ שאין שליח לדבר עבירה. וכן מסיק הש"ך [סימן שמח-ו].

2. ספר שערים מצויינים בהלכה

דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים. כתב בתשו' התשב"ץ (ח"א סי' קנו) דדבר זה נאמר בשליח שאינו מומר לכל התורה, אבל במומר לכל התורה או מסור, אין יכול המשלח לפטור עצמו, ע"י דברי הרב ודברי התלמיד כו', דהרי ידע שהוא מומר ואינו שומע לקול התורה, וכמש"כ הרמב"ם (עדות פי"א ה"י) דהמוסרים והאפיקורסין והמינין לא הוצרכו חכמים למנותן בכלל פסולי העדות, שהם גרועים מעכו"ם. וע"ע

3. ספר שערים מצויינים בהלכה

מה תרומה משוי שליח, אף מעילה משוי שליח. כתב הרמב"ם (מעילה פ"ז ה"ב) בכל התורה כולה אין שלד"ע אלא במעילה לברה, שלא יתערב עמה איסור אחר. והקשה בתשו' נודע ביהודה (מהד"ק אהע"ז סי' עה) דהרי איכא טביחה ושליחות יד כדמוכח בגמ' לעיל (מב.; מג.), והרמב"ם עצמו פסק כן (גנבה פ"ב ה"י, פ"ג ה"ו) דטובח ע"י שליח חייב, וכן פסק (גולה פ"ג ה"א) בשליחות יד, וא"כ האיך כתב שאין שלד"ע אלא במעילה, ומפרש שיש שני ענינים באין שליח לדבר עבירה, א) לפטור המשלח, ב) לבטל המעשה שאין המעשה קיים כלל, ובמעילה שיש שלד"ע היינו שניהם יחדיו, לחייב המשלח, וגם שיהא המעשה קיים כאלו עשאה בעצמו, וילפינן מעילה מתרומה, כשם שבתרומה מועיל שליחות לקיום המעשה, ה"נ במעילה, ולכך לא מעל רק בעה"ב, ובטביחה דאמרינן יש שלד"ע, היינו לחייב המשלח, אבל לא שייך שם קיום המעשה, שהרי שור שחוט לפניך, וכי צריך שליחות להכשר שחיטה, וכן בשליחות יד דיש שלד"ע, היינו לחייב המשלח, אבל לא שייך שם קיום המעשה, ומפרש דברי הרמב"ם

שבכל התורה אין שלד"ע לא לחייב המשלח ולא לקיים המעשה, רק במעילה שיש שניהם יחדיו, וכזה האופן דאמרינן שלד"ע לקיים המעשה ליכא רק במעילה, ואין ענין לטביחה ושליחות יד לזה, ועי"ש מה שמפרש המשך דברי הרמב"ם. ובאור שמח (גנבה פ"ג ה"ו) תירץ, דגבי טביחה ומכירה השליח לא עשה מעשה איסור, דהא הוא לא גנב, וכל העבירה הוא רק אם מחשבין פעולת השליח להמשלח, והוי כמו שטבח המשלח, והמשלח עשה את העבירה, משא"כ גבי מעילה, הלא השליח עשה כל מעשה האיסור, ואפ"ה מייחסין מעשה האיסור להמשלח, וזה לא מצינו רק במעילה. וע"ע מש"כ בחמדת שלמה.

4. מהרש"א על קידושין דף מג/א

גמ' גלי רחמנא בשחוטי חוץ כו' הוא ולא שלוחו וכו'. יש לדקדק הא אי לא גלי נמי רחמנא בשחוטי חוץ לית לן למילף ממעילה ומטביחה דיש שליח לדבר עבירה מדאצטריך למכתב בגרושין וקדשים דיש שליח דאי [איכא] למילף ממעילה וטביחה לא לכתוב בקדשים וגרושין ונילף להו נמי ממעילה וטביחה במכ"ש ויש ליישב דסד"א הסברא בהיפך זה דליכא למילף גרושין וקדשים דלאו דבר עבירה ממעילה וטביחה דהוי דבר עבירה וקנס ליה רחמנא דהוי שלוחו כמותו לחייב המשלח ודו"ק:

5. פני יהושע על קידושין דף מג/א

שם הניחא למ"ד כו' אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר. כאן ודאי יש להקשות דלמא האי תנא דס"ל מלמדין סבר בשליחות יד כב"ה והו"ל שלשה כתובים דודאי אין מלמדין כדלעיל (דף ל"ה ע"א), ויש ליישב:

6. ספר המקנה על קידושין דף מג/א

שם דבי ר' ישמעאל תנא או לרבות את השליח כו' נראה הא דלא סגי בקרא קמא משום דהקישא דמכירה וטביח' לא מיתר כמ"ש תוס' בב"ק דף ע"ט כנ"ל אם כן לא הוי ליה ב' כתובים דהא גם במעיל' לא מיתר אלא דהתוס' כתבו בב"ק דף ע"א בד"ה או לרבות וכו' דמאן דמצריך או לחלק דריש מתחת וכו' נראה לענ"ד דתל' בפלוגתא אי שינוי קונה מן התורה דלמ"ד שינוי קונה אין צריך קרא לחלק דהא ליכא למימר דבעי' שניה' טביח' ומכירה דכיון דכבר קנאה בטביח' מה מהני המכירה הא שלו הוא מוכר כדאיתא בב"ק דף ס"ח אם כן בסוגיא דב"ק דאזלא אליבא דר"מ דסבירא ליה שינוי קונה כדאיתא שם דף צ"ה ע"א שפיר משני דמיתר או לרבות את השליח ובפרק הגזול דף צ"ד פליגי אביי ורבא אליבא דב"ש אי סבירא ליה שינוי במקומה עומדת או לא אם כן למ"ד דסבירא ליה לב"ש דשינוי במקומה עומדת לא סגי בקרא דאו אליבא דב"ש דלהוי ב' כתובים דהא איצטריך או לחלק ולכך הוצרך

לאתו קרא דתחת. ועוד נראה לפמ"ש תוספות בב"ק דף ס"ח בד"ה מה טביח' דאהני מעשיו דדוקא בשינוי שאין הגזלן עושה בידיה לא קנה וכו' אבל שינוי שעושה הגזלן בידיים כגון טביחה כו' ע"ש י"ל אפילו דרשינן או לחלק ממילא מוכח לרבות את השליח מדאיצטריך או לחלק ע"כ דלא בעינן טביח' בגזלן עצמו דאל"ה אי אפשר לומר דבעינן טביח' ומכירה דהא כבר קנאה בשינוי דטיבח' ושליו הו אמכור ע"כ צ"ל שהית' טביח' ע"י שליח כיון דאין שליח לד"ע לא קנאה בשינוי שעושה השליח והוי כשינוי ממילא אם כן ממילא מוכח דחייב בטביח' אפילו ע"י אחר ולפי זה אכתי לא הוי ב' כתובים בשליחות לד"ע דהא עיקר קרא דאו אתיא לחלק אלא דממילא נשמע דאין שליח לד"ע דאל"ה הא קנאה הגנב בשינוי שעושה השליח ושליו הוא מוכר וצ"ל דהוי ב' כתובים מקרא דתחת. עוד נראה לפמ"ש הריטב"א ז"ל או לרבות שליח אע"ג דזימנין או למעט כל היכא דבלאו דיד' ממעט אתי לרבות וכו' ע"ש וכן הוא בב"ק דף ע"ז ע"ב וכל או לרבות הוא והתניא כו' אם כן א"א לומר דטעמא דב"ש דהוי ב' כתובים מההוא קרא דאו לרבות השליח דאם כן ק' מנ"ל דבאמת או לרבות דילמא או למעט את השליח דלא נילף ממעילה ואין לומר דנילף מטביח' דמאי חזית דנילף מטביח' נילף ממעיל' וע"כ צ"ל דתנא דבי רבי ישמעאל סבירא ליה כב"ה דמעיל' ושליחות יד הוי ליה ב' כתובים ולא איצטריך למעט אלא לרבות ע"כ צ"ל לב"ש דהוי ב' כתובי' מקרא דתחת. ודו"ק היטב:

7. עצמות יוסף על קידושין דף מג/א

ונראה דהך דרשא דדריש מההיא ברייתא לאם אינו ענין דמי, ונפקא מינה דלכל התורה כולה אין שליח לדבר עבירה, ודמי לאי לא נאמר דאתא לתלתא קרא, ולא נילף בעלמא דיש שליח, ולא נשתנה הדין בעלמא כלל אלא דוקא בשחוטי חוץ הוא דנשתנה הדין, והא דלא דריש הך דרשא, נ"ל דכיון דאיכא למדרשיה כההוא גונא דדריש בגמרא אמרינן דניחא טפי בעה"ג למדרשי' הכי, ולא נתחייב לשולחו, משום דהוי סברא אלימתא דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים. ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד דפריך בגמרא הני ההוא מאי דרשי', לא משני דאתא למיעוט אחר מיעוט, משום דפריך לה בההיא הנחה דקמנח מעיקרא דשחוטי חוץ מתחייב הוא ולא שולחו, ועל ההנחה הזאת פריך בגמרא מאי דריש וכו'. עוד קשה מאי פריך למ"ד מלמדים מאי איכא למימר, דמ"ד מלמדים יאמר לך דס"ל כבית הלל דדריש על כל דבר פשע לחייב על ידי שלוחו, והשתא הווי שליחות יד ומעילה וטביחה שלשה כתובים הבאים כאחד, דלדברי הכל אין מלמדים. ונראה דהכי פריך אי דריש כבית שמאי לחייב על המחשבה מאי איכא למימר:

8. עצמות יוסף על קידושין דף מג/א

ולמ"ד שני כתובים הני ההוא מאי דרשי וכו'. יש לדקדק נימא דאיהו דריש הוא ולא שלוחו, ואתא לחייב את המשלח משום דמעילה וטביחה לא הוה ילפינן ליה, כיון דאין מלמדים. ואפשר שאינו מעניינא דקרא דכתיב דם שפך, כלומר דהוא השליח השופך הדמים שהרי שולחו לא שפך הדמים אלא שצויה לשפוך:

9. תוספות רא"ש על קידושין דף מג/א

הוא ולא אנוס. היינו שעדים אומרים לו דבהמה זו אינה קרבן. שוגג כגון דסבור הוא שהוא חולין. מוטעה כגון שהוא סבור שהוא בפנים והוא בחוץ, והאי דמעט שוגג מכרת מיעטיה אבל קרבן מיחייב. (והא דאיצטריך קרא לפוטרו מכרת כתבו התוספות בפ' השוחט והמעלה דף ק"ח וז"ל דא"א אי לא מייתי קרבן להוי בכרת דהא לאחר הבאת קרבן דוקא כתיב ונסלה לו עכ"ל וצ"ע מ"ט לא ביאר הרב):

10. ספר דבר יעקב

ו' שמאי הזקן אומר משום הגי הנביא שולחו חייב - מקשה השיטה איך אפשר לחייב השולח הרי הוה התראת ספק דאולי שליח לא ישמע לו, וכן מקשה הנו"ב [קמא אה"ע סימן עה ד"ה ובזה]. וכע"ז מקשה הפורת יוסף. השיטה תירץ דמירי בשליח שכבוש תחת ידיו של שולח דמסתמא לא יעבור מצותו כמו יואב שלא יעבור על דברי הוה. עוד תירץ השיטה דשולח הוה כמזיד ללא התראה שאינו נהרג כב"ד אבל מכניסים אותו לכיפה עד שימות כמבואר בגמ' [סנה' פא:].

הנו"ב תירץ שכאן מירי בשליח שוגג, שאינו יודע שעושה עבירה ובודאי ישמע לו ולכן הוה התראה, וזוה מוכיח שגם בשוגג אין שליח לדבר עבירה.

11. ספר דבר יעקב

ז] מאי טעמיה דשמאי הזקן - במסורת ה"ט"ס
מביא קריית פנ"י שמקשה מה הקושיה הרי שמאי
מביא קרא שכתוב גבי אוריה אותו הרגת, וכן
מקשה הטיטה.

הרשב"א ושיטה תירצו דקרא דאוריה אפשר
לדחות כמו שדחו רבנן ולכן מקשה האם יש לשמאי
עיקר לדבר זה מה"ת, וכ"כ המצפ"א.

הפנ"י מתרץ דלא מסתבר לחייב מקרא דדברי
קבלה לענין מיתה בידי אדם, כיון שמהתורה ילפינן
בכל התורה שאין שליח לדבר עבירה.

12. ספר דבר יעקב

ח] מכלל דה"ק סבר אפי' מדיני שמים נמי
פטור אלא דינא רבה ודינא זוטא איכא בנייהו
- יש לחקור האם לרבנן חייב בדינא זוטא רק
בשליח להרוג או בכל שליח לדבר עבירה.

התורא"ש [לעיל טב:] כתב שהשולח את הבעירה
ע"י שליח חייב משלח בידי"ש כמו בשולח להרוג,
ומבואר שלמד שבכל העבירות חייב בידי"ש. יכו
מוכח מהש"ך [סימן לב-ג] שכתב שהשולח עדים
להעיד שקר או שולח הבעירה ע"י שליח [ואין
לשליח כסף לשלם הנזק] חייב המשלח בידי"ש
ומוכיח מסוגיה דידן.

13. תוספות מסכת קידושין דף מג עמוד א

שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב - וא"ת והא איכא מעילה שאם אמר הגזבר לשליח אכול ככר זה של הקדש
והשליח לא ידע שהוא של הקדש דחייב המשלח ואמאי זה נהנה וזה מתחייב הוא וי"ל דמעילה לא מתחייב המשלח ע"י הנאת השליח
אלא ע"י הגבהה דשליח דמיד דאגבהיה שליח קנייה וההיא שעתא חייב משלח אמנם מסופק היה ר"י באומר לשליח הושט ידך לכד
של שמן ותהנה מן הסיכה או שב על עורות של הקדש או התחמם בגיזי עולה והשליח לא ידע דהם של הקדש דהשתא לא עשאו
שליח אלא מן ההנאה אם יתחייב המשלח כדאמרינן גבי מעילה או דילמא זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן.

14. ספר דבר יעקב

יא] שלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב - א.
הסברא בזה מבארים האחרונים [עונג יו"ט סימן
קכג ד"ה אלא, ברכ"ש סימן כ] דכמו שלא שייך
שלוחות על קיום מצות תפילין כיון דהוי מצוה
שבגופו שלא שייך לעשות ע"י שליח כיון שחייב
להניח תפילין בגופו ולא מהני גופו של השליח ה"ל
כשהעבירה הוי הנאת הגוף א"א ליחס האיטורי
לשולח, דהאיסור הוא מה שהגוף נהנה וכאן נ"ל
השלוח לא נהנה.] אבל הנ"ב [קמא אח"ע סי' עה
ד"ה וכוה] כתב הטעם משום שהשליח אינו מתכוון
לעשות עבור השולח אלא מתכוון להנאת עצמו.

ומסת' יכתבו תוס' דבמעילה חייב המשלח מזמן
ההגבהה לפני שליח נהנה, נראה וראיה דלא כנ"ב
דלפי הנ"ב כיון שמיד אח"כ נהנה היה כוונתו כבוד
מזמן ההגבהה להנאת עצמו ומ"כ אמרו תוס' שחייב
השולח.

עו"ל לפי הצד של חקירות האחרונים [והנ"א
להלן אות יד] שמעשה שליח אינו מתיחס למשלח
ורק התוצאה מתיחס למשלח, ולכן לענין מצוות
שעיקרן עינית המעשה מצוה לא שייך שלוחות
[כמי"כ תקו"ש שהובא להלן]. ובעבירות יש שלוחות

15. ספר דבר יעקב

יד] רב אמר שליח נעשה עד דבי רבי שילא
אמרין אין שליח נעשה עד כיון דאמר מר שלוחו
של אדם כמותו הוה ליה כגופיה - א. בביאור
מאלוקו רב ורבי שילא ואמרו ג' הסברים.

ב. האו"ש [גירושין ב-טו הובא בקה"י גיטין סימן כ-ד] מבאר דנחלקו בחקירת האחרונים [עין לעיל אות יא, ומב: אות ו] בגדר שליחות, האם מעשה שליח נחשב למעשה משלח או דהוי מעשה שליח ורק התוצאה של המעשה מתיחסת למשלח. רב סובר דשליח נעשה עד כיון שהוא כיד המשלח ומעשהו הוי מעשה משלח, והוא בעצמו לא עשה מעשה ולכן אינו בע"ד ויכול אח"כ להעיד שמשלח קודם האשה, ור' שילא ס"ל ששליח הוא הבעלים על המעשה דהוי מעשה דידיה, ולכן הוא בע"ד שפסול לעדות.

הקה"י [גיטין סימן כ-ד] מביא דברי האו"ש ודוחה שאפטר לבאר שלכו"ע השליח הוא בעל המעשה ומ"מ כיון שאין לו נגיעה כשר לעדות [כמ"ס"כ האבנ"מ].

ג. החלקת יואב [חו"מ סימן ג] והלקח טוב [סימן א] והדרכ"ד הסבירו המחלוקת הפוך מהאו"ש, דר' שילא סובר ששליח עושה מעשה משלח ולכן הוא בע"ד ופסול לעדות, ורב סובר שעושה מעשה דידיה [ורק התוצאה מתיחסת למשלח] ולכן אינו בע"ד.

וסברתם מובנת אם נחלקו בעדות לקומי בזמן הגירושין, אבל אם מיירי בעדות לברורי שמעיד

ב. האחרונים [או"ש שם, אפיק"י ח"ב סימן מד, אמרי בינה קונ' קנינים סימן ח] מבארים שהחקירה הנ"ל נחלקו הרמב"ם והטור, דשיטת הרמב"ם [גירו' ב-טו] מי שמינה שליח לגרש אשתו ונשטטה משלח והלך שליח וגירשתה, הוי מגורשת מדאורייתא, ומדרבנן הגט בטל. שיטת הטור [סימן קכא] שהגט פסול מה"ת. [הקה"ח סימן קפח-ב מקשה לפי הרמב"ם מי שעשה שליח ומת האם מה"ת יכול השליח לתת גט לאחר מות הבעל. ותירץ דמת גרע כיון שפקעה האישות, וכן לשין רש"י [גיטין יג.] לאחר מיתה פלע רשותיה.]

ומבארים האחרונים דהטור סובר שמעשה שליח מתיחס למשלח, ושליח הוי כיד אריכתא של משלח, וכיון שמשלח נשטטה אינו יכול לעשות מעשה גירושין. והרמב"ם סובר ששליח עושה מעשה דידיה, ולכן גם אם נשטטה משלח כיון ששליח קיבל מינוי קודם שנשטטה יכול לגרש וליחס הגירושין למשלח. הקה"י [גיטין סימן כ-ב] דוחה דגם לפי הרמב"ם י"ל שהמשלח הוא בעל המעשה, והא דמהני בנשטטה משלח זה משום ששטטה אינו כופקע לגמרי מדיני גירושין אלא אין לו דעת לגרש אבל אם עשה ע"י שליח עייש לו דעת הוי כמעשה שטטה עייש לו דעת שמעשיו חלים. L

16. ספר דבר יעקב

טז] מ"ט דבי ר' שילא אי לימא משום דלא א"ל הוי לי עד אלא מעתה יקדש אשה בפני שנים ולא אמר אתם עדי ה"נ ולא הוי קידושי – ופשיטא שהוי קידושין [תוס']. וכתבו הרשב"א והר"ן דהיינו דוקא כשראתה האשה את העדים, אבל עדים שראו הקידושין מאחורי הגדר והאשה לא ידעה שהם רואים, אינה מקודשת דיכולה לומר משטה הייתי, וידעתי שקידושין ללא עדים לא חלים.

[הריטב"א] כתב דעדים שראו קידושין מאחורי גדר לא מהני משני טעמים א) עדות מאחורי הגדר מהני רק בעדות לברורי ולא בקידושין שהוי עדות לקיומי. ב) יכולה לומר משטה הייתי כי ידעתי שלא יחולו הקידושין ללא עדים.

והביאור בטעם הראשון של הריטב"א כתב האבנ"מ [סימן מב-ז] דבקידושין בעינן שהאיש והאשה יכונו לקדש בפני עדים.

17. ספר שערים מצויינים בהלכה

והשתא דתקון רבנן שבועת היסת. עיי' ברש"י במס' שבועות (מח: ד"ה הא שאר) דבימי התנאים עדיין לא תיקנו שבועת היסת, כי בימי רב נחמן תיקנוה. וכ"כ בפ"י הר"ח במס' ב"מ (ה:): שתקנת שבועת היסת היא זו דרב נחמן. וכ"כ התוס' במס' שבועות (מח. ד"ה נשבע). וכ"כ הרמב"ן במלחמות כאן, דשבועת היסת לא ניתקנה אלא בימי רב נחמן. ובשו"ת הרשב"א (ח"ב סי' שכ) כתב, דע שלא נזכרה שבועת היסת לא במשנה ולא בברייתא, לפי ששבועת היסת תקנת האמוראים הוא כו'.

שנאמרה אותה מימרא. ועיי' בשו"ע (ח"מ סי' פז ס"ח) שכתב, ויש שבועה אחרת שנתקנה בדורות אחרונים מחכמי הגמרא והיא שבועת היסת כו'. אבל עיי' ברש"י במס' שבועות (מה).

שאינה של תורה. ועיי' בתורת חיים (מח. ד"ה אמר) דשבועת היסת בימי התנאים נתקנה, אבל הם תיקנוה רק במקום שיש סברא מכריחה לכך כו', ובא ר"נ והוסיף ותיקן שבועת היסת בכל תביעות שבעולם כו'. ועיי' בש"ך (ח"מ סי' פז ס"ק לא) שהביא בשם רש"י, שגם קודם ר"נ היה שבועת היסת בקצת ענינים, והביא דברי המרדכי בסוגיין (סי' תקי) שבימי התנאים תקנו שבועת היסת עיי"ש.

18. ספר דבר יעקב

יהיו חייבים היסת, הרי אין הלוח טוען ברי שהעדים חייבים לו, דהרי הם טוענים ששילמו למלוה ואין הלוח יודע אם שילמו או לא. ותירצו כיון שהלוח טוען ברי שמסר להם והמלוה טוען ברי שלא קיבל מצטרפים טענותיהם ומשביעין אותו. והשיטה תירץ כיון דהלוח אינו יכול לידע אם העדים פרעו, נמצא שאין בתביעתו רמאות כמו שאר טענות שמא, ולכן תיקנו שבועת היסת אף בטענת שמא. אבל שיטת בעה"מ שחייבים שבועת המשנה, ונראה דלא רצה ללמוד שהוי שבועת היסת כיון שליכא טענת ברי. [וכן משמע בריטב"א].

✓ היסת. ומקשים הריטב"א והר"ן והריטב"א לפי שיטת הר"ף שהוי היסת שצריכים להטיבע נגד טענת הלוח שרוצה בחזרה את הכסף שנתן להם, למה

19. תוספות מסכת קידושין דף מג עמוד ב

והשתא דתקון רבנן שבועת היסת כו' - וא"ת מ"מ למה לא יהיו העדים נאמנים לאחר שנשבעו לומר פרענום שהרי שוב אינם נוגעים בעדות ואומר ר"י דלכך אין נאמנים לאחר שנשבעו משום דרחמנא אמר (דברים יט) על פי שנים עדים יקום דבר דמשמע הנאמנים כדיבור בלבד אבל העדים הטעונים לישבע קודם שיאמנו דבריהם אין ממש בעדותם ויש מקשים היאך אמרינן מגו דיכלי למימר אהדר' ללוה כיון דשנים הם הא אמר בפרק האשה שנתארמלה (כתובות דף יח:) לא שנו אלא דאמרי אנוסים היינו מחמת נפשות אבל אמרו אנוסים מחמת ממון אין נאמנים ומקשה התם ר"י אמאי לא יהו נאמנים לומר אנוסים היינו מחמת ממון במיגו דאי בעי אמרו אנוסים היינו מחמת נפשות נמתרץ ר"י דבשני עדים לא שייך לומר מגו שיהו נאמנים במגו לפי שאין האחד יודע מה בדעת חברו לטעון א"כ הכא אמאי נאמנים במגו ואומר הר"ר יעקב מקוצי דבטענה שנפטרים בה מממון כי הכא בטוחים הם זה על זה שיאמרו דבר אחד ולכך אמרינן הכא דנאמנים במגו אבל בההיא דפ' האשה שנתארמלה (שם) דליכא דררא דממונא לגבי העדים התם ודאי אין נאמנים במגו כי אין עד אחד יודע מה בדעת חברו לטעון.

20. ספר דבר יעקב

יא) תד"ה והשתא וכו' אבל העדים הטעונים להשבע קודם שיאמנו דבריהם אין ממש בעדותם - מבואר בתוס' שעד הצריך שבועה אינו עד, ומפשטות לשונם משמע שהעדות פסולה מה"ת אבל

החלק'י [סימן לה-ג] כתב שפסול מדרבנן, ומדברי הב"י [סק"ה] נשמע שפסול מה"ת. ומקשה הקו"י [ב"ב אות קו] דא"כ גם עד הצריך מגו אינו עד ולמה קאמר דנאמנים לומר שנתנו למלוה במגו שיכלו לומר אהדרינהו ללוה. יתירץ דמגו רק מסלק הנגיעה וממילא נאמנים בתורת עדות. וקיימה דזה שיטת הריטב"א אבל לפי תוס' נאמנים בתורת מגו, ולכאורה י"ל דלפי תוס' שנאמנים בתורת מגו אין צורך לומר שע"י המגו נאמנים בתורת עדות אלא מגו לבד הוי נאמנות ולכן לא דומה לעד הצריך שבועה שנאמן בתורת עדות. אלא דקשה דמגו מצאנו גבי טענה של בע"ד שנאמן כשייש לו מגו אבל היכן מצאנו שעדים נאמנים בע"ד נאמנים משום מגו. עוד קשה דמתוס'

21. תוספות מסכת קידושין דף מג עמוד ב

וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש - [1] פ' בקונטרס לא ע"י עצמה ולא ע"י אביה לפי שהיא כשוטה ושוטה ממעטינן בפ' חרש (יבמות דף קיג:) ממשלחה ואינה חוזרת וא"כ לפ"ז קטנה שאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת לא ע"י אביה ולא על ידיה [2] ור"מ פ' דקטנה מתגרשת ע"י אביה ... דזו אינה חוזרת שאביה משמרה שאינה חוזרת